

Iz teh besedi obenem že spoznamo, kako stališče zavzema Vodnik v svoji slovnici. Podati nam hoče normo jezika v knjigi in izobraženem govoru. Praktična potreba pisatelja in učitelja ga je privela, da je začel sestavljati slovnico; čisto filološki moment kot pri Kopitarju pri njem še ne pride v poštev.

* * *

Mislim, da nam je to dokazov dovolj za to, kar Vodnik poroča v predgovoru svoje „Pismenosti“ (VIII), da je svojo slovnico že l. 1807. nemški spisal; vsaj l. 1808. v januarju se je to res zgodilo skoro v polnem obsegu današnje „Pismenosti“. Zakaj tedaj Vodnik svoje slovnice ni izdal — saj prepis cele slovnice na čisto bi mu vzel komaj dva tedna časa — ne bomo mogli najbrž nikdar določiti. Ali je posegel baron Zois v Kopitarjevo in Vodnikovo tekmo, kdo bo prej izdal svojo slovnico, in je odločil za Kopitarja? To bi vsaj sklepal iz Kopitarjeve avtobiografije l. 1808. (v marcu), ko pravi: „Vodnik retirirt (po svojih spletkah proti Kopitarju pri založniku Kornu, ko je izvedel Zois zanje), so gut er kann in's finstere, giebt seine Hintertreibung der K***schen Grammatik auf...“ (Jagič: Istočniki II., 312.) Ko pa je Kopitarjeva slovnica izšla, bi bila še Vodnikova odveč — in ostala

je v rokopisu; izšla bi tudi ne bila nikoli, če bi ne bili Francozi po okupaciji „Ilirije“ nanovo uredili ilirskega šolstva. Po novem načrtu pa je bila določena za učni jezik na zasebnih šolah slovenščina. Potrebne slovenski pisane šolske knjige, med temi zlasti najpotrebnejšo, slovensko slovnico, naj bi spisal Vodnik, ki se je izkazal kos svoji nalogi. Delal je hitro dovolj. Da piše Vodnik slovensko slovnico, izvedel je Kopitar nekako v avgustu l. 1810. (Jagič: Istočniki II., 202. Kopitarjevo pismo Zupanu 18. avgusta l. 1810.) in v sredo 31. julija l. 1811. je že naznanil dvakrat na teden izhajajoči „Offizieller Telegraph“, da je izšla Vodnikova: „Pismenoft ali gramatika sa Perve Shole. V Lublani. Natifnil Leopold Eger, 1811. Na prodaj v' fholah.“¹ Kakor učencem slovenskim, tako je torej tudi njemu „prav prišla sapoved nahim mladensham dati v' roke pifmenji navuk, kir jim bo kasal Ivojo domazho befedo isrekvati in na pifmo devati“. (Predgovor k „Pifmenofti“ III.)

(Dalje.)

¹ Prvotni naslov „Pismenosti“ je bil, kakor kaže rokopis v študijski knjižnici ljubljanski: „Pismenoft, Pifmena Snadnoft ali Gramatika sa Slovenfke fhole na Krajnfkimu ino Korofhkimu v' Ilirii. Slosnil Vodnik. V' Lublani natifnena per Leopold Egerju l. 1811.“ Ta naslov je Vodnik kasneje prečrtal in ga nadomestil z gornjim.

Trije junaki.

Zložil G. Koritnik.

Tako so živeli in merili pota,
od rojstva do smrti, zadehli zrak —
mogočne prsi, ponosen korak,
pozdravil je prvi: „Naj bode dobrota!“

Življenje je dobro, izkusil je prvi,
nasamem nekje je obvisel na vrvi —
prišel je drvar in vzel mu še vrv:
„Izvrstno, povežem z njo butaro drv.“

Srečneje je mislil drugi junak,
v očeh odkritost, na licu mak,
navdušenja ogenj zaplaval mu je v lica:
„Prijetelji moji, naj bode resnica!“

Resnica je bila močnejša kot on,
obesila vse je na veliki zvon —
zvonil je in kričal in bičal ljudi,
visoke in nizke — enaki so vsi — —

Jokala je bridko resnica — sirota,
zaprta do groba sred stisnjenih sten —
zaklical junak je še rož in siren:
„Naj bode ljubezen, naj bode lepota!“

Ne vem, če je srečno izbiral bedak,
lepoto je sanjal in grizel zrak —
o tako življenje in tak poklic!
na odru je ležal izstradanih lic — — —

